

Kerst, Leven met een visioen voor ogen

Preek nav Psalm 98 in de vertaling van H.Oosterhuis en Lukas 2:1-20

ds Marleen Kool-Mout

Jozef en Maria, beeld gemaakt door Petra Overbeek, hebben een reis afgelegd door onze gemeente, vanaf startzondag in september tot nu hier, kerstmorgen. En straks gaan ze weer verder. Een pelgrimsreis was het dit keer, van pleisterplaats naar pleisterplaats, geen vluchtreis zoals Lukas die beschrijft, en ook anders dan in die dagen, was er nu wel plaats voor hen: mensen uit ons midden waren verrast, vereerd, ontroerd soms ook om hen een poosje onderdak te mogen geven. Ja, zo lees ik wel in hun reisverslag ze werden overal gastvrij ontvangen. Er werd met hen gesproken, gezweigen, ze werden ook bevraagd. In vertrouwen genomen. Stukjes levenskunst werd met hen gedeeld: hoe gaan wij om met wat in ons leven gebeurt? Wat brengt ons in beweging? Hoe houden wij in donkere tijden vast aan dat visioen van vrede, waar Maria drager van is? In de overweging wil ik daar met u bij stil staan: onze levenskunst in het licht van het geboorteverhaal van Jezus.

Overdenking

Het is, zo moet ik eerlijk zeggen, met enige schroom, dat ik met Jozef en Maria voor ogen, spreek over levenskunst. Want levenskunst veronderstelt iets van reflectie, dat je tijd hebt om er over na te denken, hoe je omgaat met wat op je pad komt. Dat je keuzes maakt, afweegt. Voor hen, in de dagen van Augustus was leven, zo stel ik mij voor, vooral een kwestie van overleven. Het hoofd boven water houden, zorgen dat je niet onder de voeten werd gelopen. Want het geschiedt, zo vertelt Lucas, dat heel het volk moet worden opgeschreven, geteld, geregistreerd... Augustus hoeft maar iets te roepen. En kort daarop begint iedereen met het pakken van zijn koffers. De Verhevene, dat betekent Augustus, hij hoeft maar een touwtje te trekken, of er komt van alles in beweging. Mensen vertellen hun baas dat ze voorlopig niet kunnen komen werken. Ze sluiten hun huis af, voor hoelang? Niemand die het weet. Iedereen tegelijk op pad, het raakt vol op de wegen van het Romeinse rijk. Het is een chaos. En dat allemaal omdat één man ergens aan een touwtje heeft getrokken. Dan valt het licht in die grote mensen massa op twee van hen: Jozef en Maria. Ook zij hebben hun koffers gepakt. Ze moeten naar Betlehem, de stad van David, waar de familie van Jozef vandaan komt. De reis komt slecht uit. Maria is hoogzwanger. Ze worden moe. Ze willen rusten, maar nergens een plaats voor hen. En het geschiedt zegt Lukas, dat het kind geboren wordt in een stal, tussen de dieren. Een aangrijpend verhaal eigenlijk. Over ontredderde mensen, in een chaotische wereld. Is het een kunst, of wordt het je dan gegeven... dat je ondanks alles op weg gaat? Wat Jozef en Maria gaande houdt is een stem, die zegt: ga maar op weg... *wees niet bang*, er zal toekomst voor jullie zijn. Het is alsof we in een spiegel kijken: het geschiedt, toen en nu, hier en daar. Het kerstverhaal, een oerverhaal is het, steeds weer willen we het horen, want het is ook ons verhaal. U en ik, we komen er allemaal in voor, een verhaal over hoe we mogen leren vertrouwen is het, onszelf en de ander. Hoe we houvast zoeken, op de vlucht zijn, onderdak zoeken, verweven zijn met het Geheim van leven, hoe we mogen leven in de ruimte van de Eeuwige. Misschien zit je wel daar bij die herders in de nacht, aan de rand, daar waar de klappen vallen; je staat op straat, je baan ben je kwijt, Of herken je trekken van die keizer Augustus. Zoals hij, heb jij heel wat touwtjes in handen, een grote verantwoordelijkheid rust op je schouders, je staat voor een grote beslissing.. maar kunt nauwelijks de gevolgen ervan overzien. Of misschien herken je je meer in Maria en zou je wel zo aangesproken, zo

aangeraakt willen worden als zij. Hunker je naar perspectief, naar leven met toekomst. Wat mag jij hopen van de dagen die komen? Een ander voelt zich misschien meer verwant met het kleine kind. Wat zou je graag voor even je stoerheid van je af leggen en weer weten wie je ooit was: een klein, kwetsbaar kind, voor wie alles nog open ligt. Een hele kunst is het om daar naar terug te keren...met alles wat ons inmiddels heeft bepaald...de geschiedenis die je met je meedraagt.

Het kerstverhaal, we kunnen het op zoveel wijzen lezen. Het is ook herkenbaar als een vluchtverhaal van mensen in onze dagen. Dagen net als toen, waarin stromen mensen zoeken naar een veilig onderkomen. Onder hen die van Syrie weg moesten, of van de Fillipijnen, onder hen zijn ze er ook:

vrouwen die temidden van alle chaos en ontredde die hen ten deel valt, nieuw leven in zich dragen.

Beelden kwamen onwillekeurig deze dagen ook op van vrouwen in ons land...met een kwetsbare vrucht in hun buik, waar al zoveel over gedacht, gezegd en gevonden kan worden reeds lang voor zij worden geboren. En ik vraag me af, waar vinden de Maria's van onze dagen, die ultieme herberg voor hun kind? Waar mogen deze verontruste moeders op hopen?

Tegen deze achtergrond, van ons eigen leven, van het leven op onze aarde, lezen we de woorden van Psalm 98 want dat gevoel kan je toch bekruipen: als je dit geboorteverhaal van Jezus weer hoort, als we zo van harte en uit volle borst zingen van vrede op aarde zingen, en 'allen tezamen komen'...het is nu wel genoeg...geef ons nu een wonder...dat die twee armen om mij – om alles wat je met je meedraagt, aan hoop, verwachting, aan zorg, verdriet strijd, dat die twee armen er zullen zijn...

Dat al die oorlogvoerende volken, die verdeelde gezinnen of pestende scholieren nu eens eindelijk hun strijd opgeven. Ja, dat hij inderdaad plotseling voor de ogen van de mensheid verschijnt die reddende engel, beschermend, als een mantel, om heel dat gevulde bestaan van ons heen. Een sterk beeld is het, van verlangen, wat de dichter oproept, van een levend visioen, dat ik denk in ieder van ons aanwezig is. Het raakt misschien ook wel aan een gemis; koud, naakt en ongeborgen als een mens zich soms kan voelen.

Het verwoordt onze hoop op een wereld waar liefde de toon zet.

Waar je geborgenheid ervaart in je bestaan, de moed vindt om op te staan, recht te doen, het visioen van vrede achterna. Hoe houden wij dat visioen levend?

In mijn ochtendkrant lees ik over het dagelijks leven in Kamp Zaatari- het een na grootste vluchtelingen kamp ter wereld. Een stad- in- wording is het. 80 000 mensen wonen er inmiddels. Er is een schooltje, een ziekenhuis van wat containers. Dan zie je temidden van alle chaos en ontredde mensen zo'n reddende engel opstaan...in artsen die doen wat ze kunnen, hoogzwangere vrouwen helpen bevallen.

Dunne wandjes scheiden de vrouwen van elkaar...de een baart haar eerstgeboren zoon, een ander verliest het...Hoe houden mensen het in godsnaam temidden van zoveel ontredde vol? Een van hen reageert wij wanhopen niet: we spreken de vrouwen aan op hun kracht... zegt hij. Die zit diep van binnen. Het wordt je gegeven. Al hebben we weinig middelen, ik zie: deze vrouwen, zij krijgen hulp van God...Het gebeurt, dat in de ontredde, er ook altijd mensen opstaan die het leven dragen, die mogelijkheden zien en ze ook scheppen, hoe kwetsbaar ook. Is het levenskunst of hoort het bij overleven?

Soms gaan ze samen en lopen ze door elkaar heen.

Ik zie het ook terug in de verhalen die Jozef en Maria werden toevertrouwd. In wat zij oproepen bij de mensen bij wie ze onderdak vonden.

De een is geraakt door de geborgenheid en de ruimte die het beeld uitstraalt. Jozef en Maria ze zijn nauw met elkaar verbonden maar kijken ook ieder een andere kant uit...daar zit iets van spanning in. Je kunt elkaar nabij zijn...maar soms moet je een ander ook een beetje loslaten...Het vertelt van – je gedragen weten- en uit handen mogen geven.

We mogen het doen, in vertrouwen dat je wordt opgevangen. Een ander staat stil bij het kleine kind. Het nodigt uit om mezelf te zien als hoe ik ooit begonnen ben: klein, kwetsbaar. Zo mag ik er zijn. Ik hoef me niet te bewijzen. Dat weten, kan moed, geven, om elkaar daarover te vertellen, van hoe je zelf kind was, in het echt of van de momenten later in je leven, misschien wel nu, in hoe je breekbaar bent, kwetsbaar of afhankelijk op zorg van anderen zoals een kind. Hun reisverslag laat zien hoe dat concreet wordt onder ons. Hoe we ook als het donker wordt, leven in schaduw van dood en verdriet, hoe we dan vasthouden aan iets dat ons overstijgt. Een stem die spreekt, die ons doet gaan. Het gebeurt in verbinding met elkaar, dat we ontdekken dat we een zijn van allen, dat je thuishoort in een verband, en dat je aan dat verband jouw leven met alles wat daarbij hoort, mag bijdragen. Het gebeurt in ons vallen en opstaan, in ons denken en doen...dat de hemel soms even opengaat. En we de engelen tot ons horen zingen:

Vrees niet. Voor u is heden geboren, een bevrijder en redder, Christus de Heer.

Gods gezicht op aarde, die het volle leven omarmt. Daarin mogen wij wonen, in die omarming. Ga het kind, het visioen maar achterna: laat het doorklinken in heel je bestaan.

Voor vrede ben je bestemd. Er is toekomst voor jou.

Soms heb je wel een engel nodig om zijn boodschap te horen en te verstaan. Een hele kunst is het om je daaraan toe te vertrouwen, maar het is jou, u en mij gegeven.